

Antigone

teatri peatoetaja

154. hooaeg

SOPHOKLES

Antigone

TRAGÖÖDIA KAHES OSAS

TÖLKIJA ANNE LILL

LAVASTAJA PRIIT STRANDBERG

KUNSTNIK LAURA PÄHLAPUU (EESTI DRAAMATEATER)

VIDEOKUNSTNIK LAURA PÄHLAPUU, JUHO PORILA

VALGUSKUNSTNIK IMBI MÄLK

HELILOOJA MARGO KÕLAR

MUUSIKAJUHT INGRID MÄND

LIIKUMISJUHT MARIKA AIDLA

ETENDUSE JUHT LIISA JUR TOM

ESIETENDUS 27. APRILLIL 2024 SADAMATEATRIS

NÄIDENDI TÕLKE ÕIGUSI VAHENDAS EESTI TEATRI AGENTUUR

Osalised

Antigone, Oidipuse ja lokaste vanem tütar **LENA BARBARA LUHSE**

Ismene, Oidipuse ja lokaste noorem tütar **RAGNE PEKAREV**

Kreon, Teeba valitseja, lokaste vend ja Haimoni isa **AIVAR TOMMINGAS**

Haimon, Kreoni poeg **KEN RÜÜTEL**

Eurydike, Kreoni naine, Haimoni ema **RAGNE PEKAREV**

Teiresias, vana pime ennustaja **KEN RÜÜTEL**

Valvur **KEN RÜÜTEL**

Teataja **KEN RÜÜTEL**

Poiss **ROBIN MIKKEL**

Eeslaulja **LINDA PORKANEN**

Koor **INGRID MÄND, SAALE KREEN, SUSANNA PAABUMETS,
MARION STRANDBERG, AIKE SÕÕRO, MARI-LIIS URB, KARMEN URB**

Trupp tänab abi eest Maria-Kristiina Lotmanit ja Anna Mazurtšakki

Näidendi päritolu

Sophoklese „Antigone“ arvatav kirjutamisaeg paigutub aastatesse 442–441 eKr. Näidendi süžee kuulub Teeba kükloesse – viimane tähistab müütidega seotud tegelaste ja tegevuspaikade alusel grupeeritud kirjanduslikku tsükli antiikaja traditsioonis. Näiteks Trooja küklos ühendab endas Trooja sõja põhjuste, eelloo ja tulemuste ainetel loodud teoseid. Anonüümsete autorite loodud küklilised poemid olid tragöödiate autoritele ainese valikul põhilisteks allikateks. Teeba küklos hõlmab endas Laiose suguvõsa ja Labdakiidide lood. „Antigone“ on otseseks jätkuks muistendile, mida vanakreeka näitekirjanik Aischylos käsitles oma tragöödias „Seitse Teeba vastu“.

Eellugu

Kuivõrd Teeba kuningal Laiosel lasus suguvõsa needus, oli Apolloni oraakel keelanud talle laste saamise. Laios ei allunud sellele keelule ning järgnenud kättemaks tabas kolme sugupõlve: Laiost ennast, ta poega Oidipust ning viimase poegi Eteoklest ja Polyneikest. Laiosele oli oraakel ennustanud surma oma poja käe läbi. Selle vältimiseks oli Laios käskinud enda ja lokaste vastündinud poja Oidipuse viia mäekurusse surema. Korralduse saanud teener aga andis imiku karjusele, kes lapse üles kasvas ja nii sirgus Oidipus täiskasvanud meheks, teadmata midagi oma tegelikest vanematest. Delfi oraakel ei avaldanud Oidipusele, kes olid tema vanemad, küll aga ennustas, et too tapab kord oma isa ning abiellub oma emaga. Aastaid hiljem teekonnal Delfisse toimunud kokkupõrke käigus surmas Oidipus Laiose, kes ei saanud kunagi teada, et tapjaks oli ta oma poeg, samuti ei aimanud Oidipus, et sooritas isatapu.

Autasuna Teeba linna sfinksi käest päästmise eest sai Oidipusest Teeba kuningas, naiseks aga määrati talle eelmise kuninga Laiose lesk lokaste, Oidipuse ema. Neile sündis neli last: tütred Antigone ja Ismene ning pojad Eteokles ja Polyneikes. Järgnevaid sündmusi kajastab Sophoklese tragöödia „Kuningas Oidipus“. See käivitub hetkest, mil Teeba linna on tabanud Apolloni saadetud katk, sest vana kuninga tapja on jäänud karistusest. Oidipuse meeleheitlik ja siiras püüe tõde päevavalgele tuua õnnestus viimaks pimedana ennustaja Teiresiase ning vana karjuse abiga. Pärast kohutava tõe ilmsikstulekut sooritas lokaste enesetapu, Oidipus aga torkas endal silmad peast välja, et elada ülejäänud elu pilkses pimeduses.

Kuna Oidipus oli nende fataalsete sündmuste mõjul troonist loobunud, ja sama tegi tema vanem poeg Polyneikes, sai uueks Teeba valitsejaks lokaste vend Kreon. Pikki aastaid koheldi Oidipust lahkelt ja suhtuti temasse kaastundega, ent siis otsustati ta linnast välja saata.

Elu viimastel rännakutel oli talle toeks ja teejuhiks tütar Antigone. Pärast Oidipuse lahkumist tekkis aga tema poegade Eteoklese ja Polyneikese vahel tüli Teeba valitsemise pärast. Nooremal vennal Eteoklesel õnnestus lõpuks troonile tõusta ja ta saatis Polyneikese linnast välja, kes tuli aga seejärel koos sõjaväega linna vallutama. Tüli pidi lahendama kahevõitlus, mille käigus kaotasid oma elu mõlemad vennad. Uuesti Teeba valitsejaks saanud Kreon langetas otsuse, et Eteokles tuleb matta austusavaldustega, kuid Polyneikese kui kodulinna vaenlase surnukeha tuleb jätta matmata – otsus, mis sulgeb Polyneikese jaoks pääsu surnuteriiki Hadesesse. Kreon lasi teatada, et kõiki, kes üritavad vaenlase surnukeha matta, ootab surmanuhtlus.

Näidendi sündmustik

Antigone on otsustanud hoolimata Kreoni keelust oma vend matta ja tema surnukeha pühitada. Antigone öde Ismene ei leia endas julgust teda aidata. Esimesel korral on Antigone õnnestunud jääda valvuritele nähtamatuks ning üks valvureist viib Kreonile teate, et keegi on tema käsu vastu astudes vaenlase surnukeha liivaga katnud, mis kreeka usundi kohaselt oli piisav surnu hingele rahu andmiseks. Koor kahtlustab jumalaid, mida Kreon keeldub uskumast. Seatakse üles hoolsam valve ja Polyneikese surnukehalt pühitakse liivakiht.

Antigone on uuesti tulnud matmisrituaali sooritama, valvurid tabavad ta ning ta viiakse Kreoni ette. Antigone heidab Kreonile ette jumalate seaduste vastu astumist ning Kreon Antigonele ülbust, mis lubab tal oma vääritu teo üle uhkust tunda. Kreon mõistab Antigone süüdi. Ismene soovib Antigonet päästa ning väidab ka enda olevat matmisrituaali kaasosalise. Antigone paljastab selle vale ning Kreon laseb mõlemad naised vangi viia.

Kreon kohtub oma poja Haimoniga, kes on Antigone kihlatu. Kreon proovib poega veenda Antigonest loobuma ning teatab talle oma otsusest tüdruk surma mõista. Haimon proovib isa armastuse ja heatahtlikkuse abil ümber veenda ning annab talle teda Teeba üldisest meelsusest, mis hoiab pigem Antigone, mitte Kreoni poole. See vihastab Kreoni ning Haimon töötab isale temaga enam mitte tegemist teha. Koori küsimise peale otsustab Kreon Ismene ellu jätta ning Antigone koopasse sulgeda.

VAHEAEG

Algab nutulaul, mille käigus Antigone suletakse kaljukoopasse ning jäetakse sinna surema. Ilmub pime ennustaja Teiresias, kes toob Kreonile teate jumalate vihast, mis Teebale on laskunud. Linnud ja koerad on kandnud laiba jäänused laiali ning altaritel asuvad pühad tuleasemed on rüvetatud, mis toob endaga kaasa suuri õnnetusi. Kreon süüdistab Teiresiasit rahaahnuses.

Üksi jäänud Kreon tunnistab endale, et Teiresiasie ennustused on alati täitunud. See paneb teda oma otsuseid muutma. Ta läheb Polyneikest matma, et seejärel vabastada Antigone. Koor rõõmustab ning ülistab Dionysost.

Teataja, kes saadab Kreoni nii matmisel kui vabastamisel, annab teada Haimoni surmast. Saabub Eurydike, Haimoni ema. Teataja kannab talle ette, et Antigone on ennast hauakambris üles poonud ning Haimon ennast surnuks torganud. Eurydike lahkub vaikides, teataja järgneb talle.

Tuleb Kreon, kes kahetseb oma otsust ning süüdistab ennast Antigone ja Haimoni mõrvas. Teataja naaseb sõnumiga, et ka Eurdiyke on end noaga surnuks torganud, needes enne seda Kreoni tegusid. Kreoni kahetsus on hiljaks jäänud. Koor tuletab meelde, et jumalate keelust üle astumine ei jää karistuseeta.

Tragöödia sünd

Tragöödia kui žanr arenes välja Ateenas toimunud Dionysosele pühendatud pidustuste (dionüüsiate) raames. Pidustuste kavva kuulus iga-aastane võistlus, mille käigus linn tellis kolmelt poeedilt iseseisva tetraloogia, mis koosnes kolmest tragöödiast ja ühest saatürdraamast (saatüriteks nimetati metsadeemoneid, Dionysose kaaslast). Saatürdraama oma jantlike naljade ja laulude-tantsudega oli mõeldud leevendada tragöödiate tekitatud rusuvat üldmuljet. Võitjate järjestuse (esimene, teine ja kolmas koht) otsustas loosiga linnakodanike hulgast valitud 10-liikmeline žürii. Etendused toimusid lageda taeva all päevavalguses mitmekümnele tuhandele vaatajatele mõeldud vabaõhuteatrites.

Algselt edastas kogu tegevust koor, hilisemal ajal hakkasid üksikud näitlejad koorist eralduma. 4. sajandil hakati kirjutama ka näidendeid, kus koori enam polnud.

Koorilaulud liigendasid tragöödiate üksikuid stseene, vastavalt nende paiknemisele näidendites kandsid nad nimetusi *parodos* (koori saabumine lavale), *stasimon* (koori etteasted erinevate stseenide vahel) *eksodos* (koori lahkumine lavalt) ning *kommos* (koori ja näitleja ühisseteaste). Koorilaulud kirjeldasid tuntud müüte ning otsisid paralleelsusi käesoleva looga, ülistasid jumalaid ning mõtestasid toimuvat oma vaatenurga kaudu, kuid ei suunanud kunagi otseselt tegevust.

Sophoklese „Antigones“, nagu paljudes teistes tragöödiates, on koor määratletud vanade meestena, teistes teostes aga ka näiteks orjataride või müütiliste olenditena. Kooriliikmeteks olid ainult mehed, kes kehastasid ka naistegelasi.

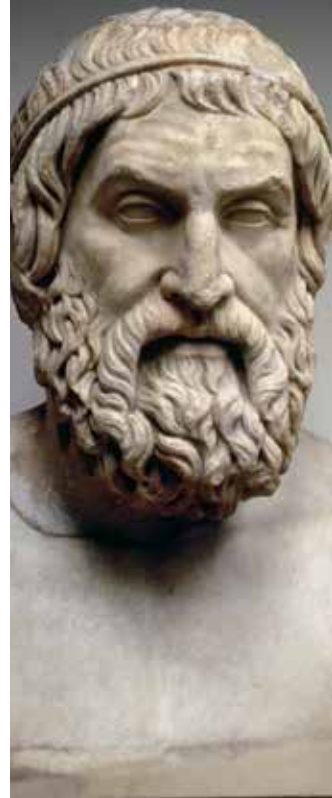
Sophokles,

496–406 eKr.

Üks kolmest suurest Kreeka 5. sajandi draamakirjanikust Aischylose ja Euripidese kõrval, paigutub sünniajalt kahe eelmainitu vahele ja on atika tragöödia väljapaistvamaid esindajaid. Antud ajajärgu kreeka tragöödiad on tuntud enamasti loomiskoha järgi, Atika oli sel ajal keskne kultuuriline maakond Kreekas, mille keskuseks oli Ateena. Atika ja Ateena nimetusi kasutati kohati sünonüümidenä. Kui Aischylost on peetud Ateena demokraatia tekkeaja poeediks ja Euripidest Ateena kriisiaja kirjanikuks, siis Sophokles on Ateena õitsengu, Periklese aja poeet.

Sophokles pärines jõukast ja mõjukast soost, ta sündis Ateena eeslinnas Kolonosel relvatöökoja omaniku pojana ning sai oma aja kohta hea hariduse. Teda valiti korduvalt Ateena kõrgetesse ametitesse, talle omistati hüüdnimi Philatenaios (Ateena-armastaja), kuid ta ei osalenud eriti poliitilises elus, vaid eelistas loomingulist tegevust. Oli tuline Ateena patrioot, ülistades väsimatult Ateena poliitilist korda.

Esimese võidu tragöödiavõistlustel saavutas Sophokles Aischylose üle 486. aastal, tema loominguline tegevus kestis 60 aastat ning kogu loomingu suurus arvatakse olevat 120-130 näidendit. Tervikuna on meieni jõudnud seitse näidenditeksi, lisaks arvukalt fragmente. Sophokles oli tragöödiavõistluste žüriide lemmiklaps: tervelt 24 korda pälvis ta esimese auhinna ning ei jäänud kordagi viimaseks. Vastavalt traditsioonile ei piirdunud näitekirjaniku roll antiikteatris vaid esitamisele tuleva teksti loomisega, tema ülesanne oli ka teksti näitlejatele selgeks õpetamine ning loo lavale seadmine, samuti lavastuse muusikalise külje eest vastutamine.

Sageli astusid autorid üles ka näitlejatena. Ka Sophoklese kohta on teada, et nooremas eas mängis ta sageli oma näidendites peaosi, kuid loobus sellest peagi oma nõrga hääle tõttu.

Sophoklese varasemate säilinud tragöödiate „Aias“ (450. aastad) ning „Antigone“ (442–441) kõrval on tema tippsaavutuseks peetud tragöödiat „Kuningas Oidipus“ (434/432). Sophoklese hilisemasse perioodi kuuluvad „Elektra“ (kirjutatud enne 417), „Philoktetes“ (409) ja „Oidipus Kolonosos“ (401).

Oma eelkäijatest eristab Sophoklest asjaolu, et tema tragöödiates ei esine tegelased enam kõrgemate jumalate tahte väljendajatena, vaid tegutsevad ja teevad oma otsuseid iseseisvalt. Samuti loobus Sophokles süžeeiliselt ühendatud triloogia põhimõttest, nii on kõik tema tragöödiad kujundatud iseseisvateks tervikuteks.

Sophokles reformis ka draamateoste struktuuri, suurendades koorist eraldunud näitlejate arvu kahelt kolmeni, mis võimaldas tuua lavale kõrvaltegelasi ja mitmekesistada tegevust. Samuti suurendas ta koori koosseisu: varem oli see koosnenud 12 liikmest, Sophokles suurendas selle arvu 15-ni.

Sophokles suri Euripidesega umbes samal ajal, aastatel 406–405. Kumbki neist ei näinud Ateena lõplikku alistumist Spartale Peloponnesose sõja lõpus. Sophoklese viimase teose „Oidipus Kolonosest“ tõi peale tema surma lavale tema väljaspool abielu sündinud poja Aristoni poeg, kelle nimeks oli samuti Sophokles.

Antigone müüti on Eestis tuntud-tõlgitud-mängitud dramaturgide oma näidendites interpreteerinud näiteks Walter Hasenclever, Jean Cocteau, Jean Anouilh, Bertolt Brecht, Athol Fuggard, Rolf Hochhuth, Janusz Glowacki, Homayoun Ghanizadeh. Eesti dramaturgidest võib sellesse nimekirja lisada veel Mati Undi „Vend Antigone, öde Oidipus”, (esmalavastus Vanemuises aastal 2003), ning kaks väliseesti kirjanike teatriteksti, Asta Willmanni „Jumalate mõistatus” (1963) ning Karl Ristikivi kuuldemänguteksti „Lõhkemata pomm” (kirjutatud arvatavalt 1940ndate lõpus).

Sophoklese „Antigonet“ Marie Underi tõlkes (mis lisaks kreeka keelsele originaalile toetus ka saksakeelsele versioonile) on esitanud Draamastuudio teater 1928. aastal vabaõhuetendusena IX üldlaulupeo programmis, lavastajaks Paul Sepp, nimiosas Liina Reiman. Lavastuse reklaamis on kirjas, et näitetrupp on „tuhatkonna liikmeline“, näitlejad astuvad üles ilma „häälekõvendajateta“ ning kuivõrd etendus algas õhtul kell 23, lubati vaatajatele ka „valguseffekte, millest Greeka teater ei näinud uneski“.

Kreoni ja Antigone vastasseis kujundab konflikti, millest ei välju võitjana mitte keegi. Ei hukku ainult Antigone, vaid ka Haimon ja Eurydike, Kreoni elu on vaimselt ja moraalselt purustatud, põhjuseks tema seisukohtade jäikus ja tahtmatus võtta kuulda nõuandeid, mis pakuvad leebemaid lahendusi. Oma tegutsemist õigustavad vastastikku mõlemad, nii Antigone kui ka Kreon, kuid kummalgi ei õnnestu teist veenda. Antigone süüdistab Kreoni seaduste kehtestamises, mis on vastuolus jumalate tahte ja religioosete tavadega. Kreon toetub patriotismi ideele, riigi heaolu ja ühiskondliku elu põhimõtetele, vajadusele kaitsta oma riiki ja olla lojaalne võimule. Et vältida hirmsaid õnnetusi, püüab Kreoni tema karmist otsusest veenda loobuma ka ennustaja Teiresias. Kreoni meelemuutus jääb aga hiljaks, Antigone on end üles poonud ja Haimon tapab end isa silme all. Oma paleesse tagasi jõudes saab Kreon teada, et ta naine on end poja surmateadet saades samuti tapnud. Nii on Kreoni saatuslik käsk toonud talle hukatuse, mis ta hingeliselt maha murrab.

Tragöödia ei anna sellisel kujul vastust küsimusele, kummal oli õigus, kas poliitilisest ja seaduse ideest lähtuval Kreonil või tunnetele ja jumalikule õiglusele toetuval Antigonel. Vastuolusid, mis siin kokku põrkuvad, võib vaadelda kui konflikti, mis tekib kirjutatud, inimeste loodud seaduste ja kirjutamata, jumalike seaduste vahel. Kreoni loogika järgi peab kodumaa vaenlast igal juhul vihkama ja mingeid leevendavaid tingimusi ei saa sel puhul arvesse võtta. Antigone lähtub perekondlikust lähedustundest, armastusest (*philia*) venna vastu, mida ta peab tähtsamaks isegi vanemate või laste vastu tuntavast armastusest. Seega põrkuvad siin kokku armastus ja vihkamine. Need on igikestvad tunded, mis erutavad vaatajaid läbi aegade, vaatamata müüdisündmustikule, mis viib kaugesse, legendaarsesse minevikku ja seda mitte ainult meie praeguse aja suhtes, vaid ka nende vaatajate jaoks, kes Ateena teatris olid.

Anne Lill, Saatesõnast Sophoklese „Antigone“ eestikeelsele tõlkele (2024)

Ühe kunstilligi päritolu ei seleta kindlasti see, et ka elus juhtub tegelikult nii traagilisi asju; teiselt poolt pole ju kunst ainult tegelikkuse jäljendus, vaid just metafüüsiliseks täienduseks tegelikkusele, mille kõrvale ta on selle ületamiseks paigutatud. Kui traagiline müüt kuulub üldse kunsti juurde, võtab ta ka täielikult osa kunsti metafüüsilisest valgustavast eesmärgist üldiselt: mida ta aga valgustab, kui näitab näivuse maailma piltide kaudu kannatavast kangela- sest? Vähemalt selle näivuse maailma „reaalsust“, kuna ta ütleb meile avalikult: „Vaadake vaid! Vaadake vaid hästi! See on teie elu! See on teie elukella tunniosuti!“

Friedrich Nietzsche, „Tragöödia sünd“, tõlkinud Anne Lill

Idee tuua Vanemuises lavale Sophoklese „Antigone“ sündis poolteist aastat tagasi, otsides kõnekat materjali kaasaegse dramaturgia tekstide hulgast. Antigone müüdist on tehtud palju töötlusi ning nende kaudu jõudsin tagasi tema juure juurde – ühe vanima säilinud teatritekstini. Säilinud on see muidugi sellepärast, et kannab endas suurt väärtust.

Ei ole raske leida paralleele ja põhjusi, miks see tekst meid tänapäeval kõnetab ja mis teeb ta aktuaalseks. Otsus tuua lavale just 2500 aastat vana versioon on kantud jõust, mille aja möödumine tekstile annab ning mis tõstab seeläbi eriti oluliselt üles inimese igavese küsimuse – kuidas õppida tegutsema armastuses?

Hääldusest – eestikeeles tuntum versioon „Ant´igone“ on jõudnud meieni läbi tõlgete ning on ladinapärase hääldus. Meie lavastuses kasutatav „Antig´one“ on kreekapärane hääldus, mida Anne Lill on meetrumis ka vastavalt kasutanud ning mis ei jätnud meile õnneks rasket valikut, kas kasutada harjumuspärast või kreekapärast hääldust.

Lavalt kõlavad kreeka keelsed väljendid „Oimoi!“ (otsetõlkes: oh mind, oh häda!) ja „Pheu!“ (oh häda!) märgivad hüüatusi, millega väljendatakse valu, viha, leina, hirmu ning kahetsust.

Väga tahan tänada Margot, Ingridit, Marikat, Laurat ja truppi tõeliselt inspireeriva ja pühendunud koostöö eest. Aitäh!

Lavastaja Priit Strandberg

Otsisin pikalt „Antigone” lavastuse visuaalset kontseptsiooni. Tegevus toimub Teebas, seitsmevõravas linnas. Just sellest lähtuvalt võtsin kujunduse aluseks kihilisuse. See kihilisus saadab lavastust mitmel tasandil.

Teeba müürid. Iga müürikihi tagant leiame midagi uut: õlipuu okstega kaetud altarid, vahedate mõõkadega valvurid, jahedad granaadipuusalud, päevast kuumust täis kivisillutised, mereõhku toovad tuuleilid, musti leinalinde täis nekropolid, surematud marmorkujud, Dionysose ohetega täidetud kaevud ning pikki varje heitvad küpressid – kurbuse sümbolid.

Kihiline on ka Sophoklese tekst. Põlvest põlve päranduvad needused, läbisegi põimunud ended ja sugulussidemed, jumalik segunemas inimlikuga. Need tekstid kõlavad kohati justkui üksteisesse sulanduvad, üksteist katvad ja võimendavad sosinad.

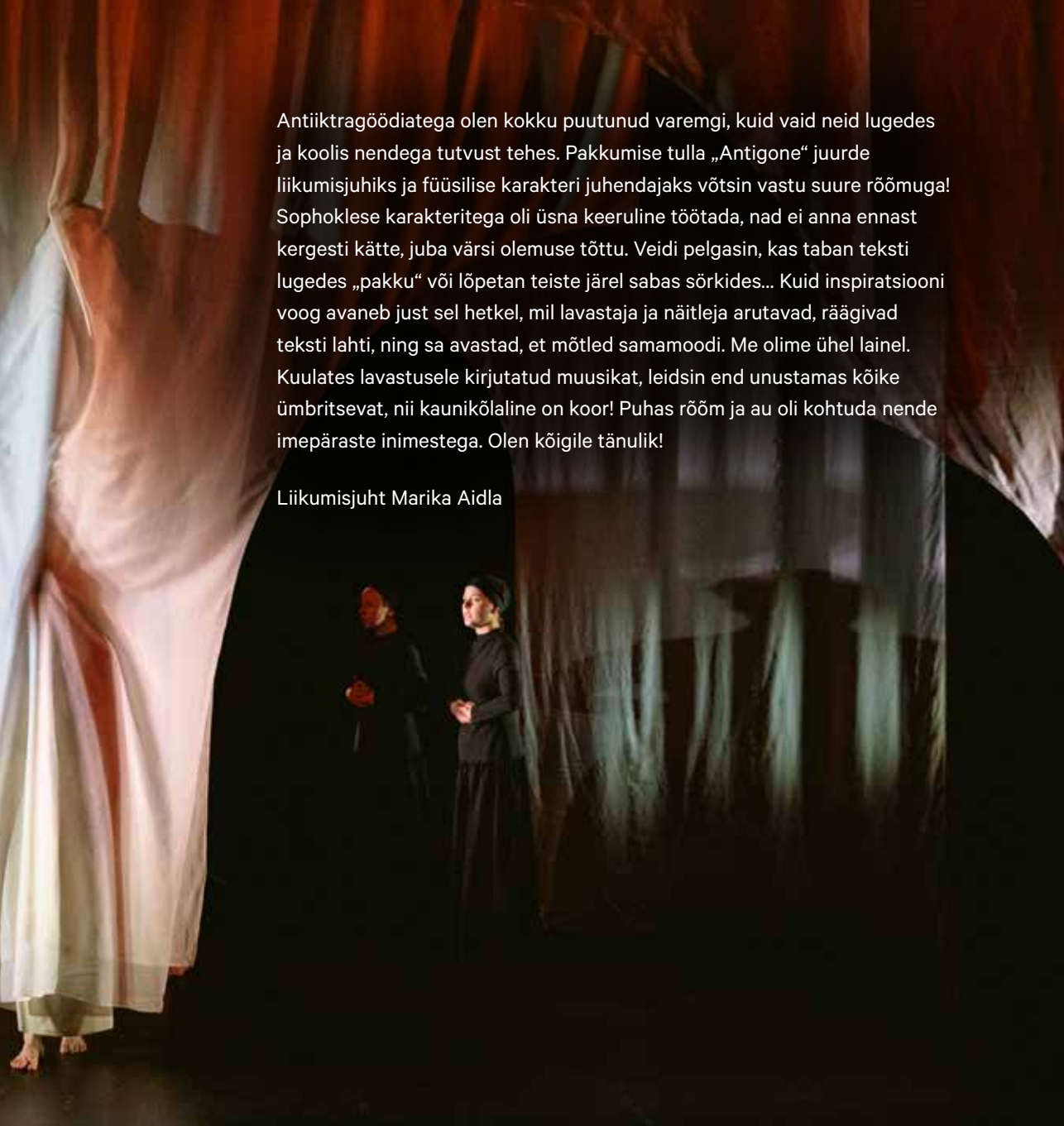
PUHTUS

LIHTSUS

Kunstnik Laura Pählapuu

Kui andsin lavastaja Priit Strandbergile nõusoleku kirjutada lavastusele mõned laulud, ei aimanud ma päriselt, mis mind ees ootab. Näidendi teksti nähes sain aimu, et tegemist on pea muusikalise draamaga, kus Sophoklese sõnaline stiil kõrgub taevana meie argise emakeele kohal. Priidu inspireerivas nägemuses oli vahvaid ootamatusi – näiteks koori kehastab kaheksaliikmeline naisansambel, kes saadab draama lõpulaulu kannedel. Muusikat kirjutada oli väga tore, ma ei mõelnud ülemäära sobivusele, vaid lasin fantaasial üha vabamalt lennata. Kerge ärevus muusika vokaalse keerukuse pärast hajus esimestes proovides – esitajateks on erakordsed lauljannad.

Helilooja Margo Kõlar

Antiiktragöödiatega olen kokku puutunud varemgi, kuid vaid neid lugedes ja koolis nendega tutvust tehes. Pakkumise tulla „Antigone“ juurde liikumisjuhiks ja füüsilise karakteri juhendajaks võtsin vastu suure rõõmuga! Sophoklese karakteritega oli üsna keeruline töötada, nad ei anna ennast kergesti kätte, juba värsi olemuse tõttu. Veidi pelgasin, kas taban teksti lugedes „pakku“ või lõpetan teiste järel sabas sörkides... Kuid inspiratsiooni voog avaneb just sel hetkel, mil lavastaja ja näitleja arutavad, räägivad teksti lahti, ning sa avastad, et mõtled samamoodi. Me olime ühel lainel. Kuulates lavastusele kirjutatud muusikat, leidsin end unustamas kõike ümbritsevat, nii kaunikõlaline on koor! Puhas rõõm ja au oli kohtuda nende imepäraste inimestega. Olen kõigile tänulik!

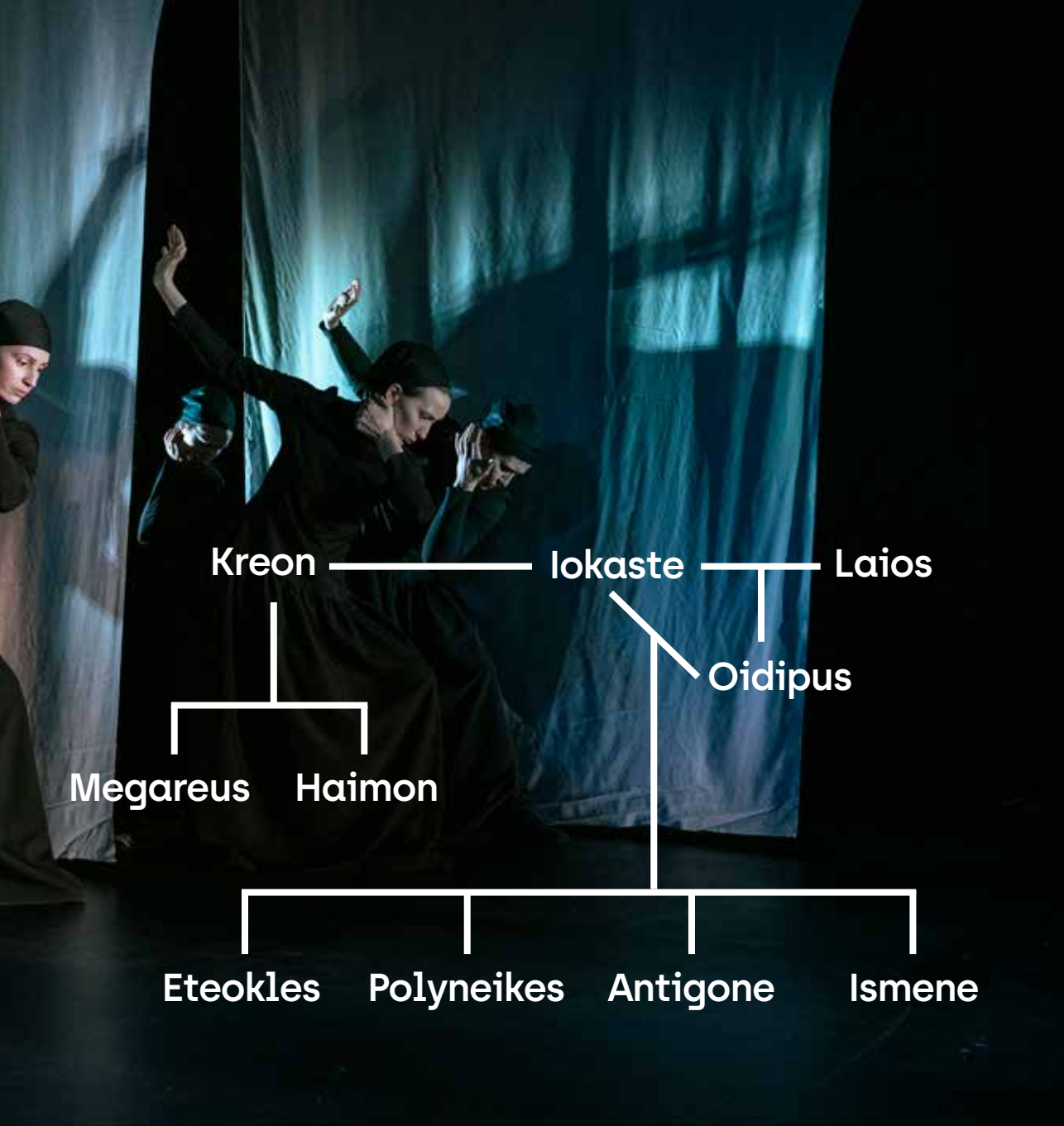
Liikumisjuht Marika Aidla

Selles protsessis olemine on koori ja ka minu enda jaoks olnud üks suur avastamine. Esiteks juba sellepärast, et muusikalisele eestvedamisele lisaks olen ma ka ise osa koorist, kuid ka sellepärast, et lavastusega liitudes olid muusikalised ideed lavastaja poolt juba edastatud ja helilooja oma loomisega lõpusirgel.

Suurim kingitus muusiku jaoks selles tükis on pika koorilaulja kogemusega lavastaja ja erakordselt tundlik ja vokaalteadlik helilooja. Täna oleks juba keeruline seda lavastust ilma muusikata ette kujutada, sest oleme koorina siia sedavõrd tihedalt põimunud. Lavastaja ja liikumisjuhi nägemus koori olemusest ja rollist on olnud terve protsessi vältel väga selge, mis on teinud kogu materjali omandamise meie jaoks hästi loomulikuks. Muusika ja sõnateatri põimumise hetk on alati väga eriline – tekst, pisike dünaamiline nüanss või karakter saavad siin palju suurema tähenduse ja kaalu kui näiteks kontserdil. Ja jälgida kõrvalt, kuidas näitlejad värsis igale sõnale ja fraasile oma hetke annavad, rikastab kindlasti ka meie muusikalisi momente.

Muusikajuht Ingrid Mänd

Teatrijuht Aivar Mäe

Draamajuht Tiit Palu

Muusikajuht Risto Joost

Balletijuht Mare Tommingas

Lavastusala Karis Hindriksoo-Pitsi, Maiken Nõmmoja, Karoliina Kangur

Pealavameister Rello Lääts

Lavatehniline ala Veljo Rüütli, Raido Kits,

Margus Rump, Risto Hanneste, Karl Markus Lõhmus

Dekoratsiooniala Marika Raudam, Mait Sarap, Taavi Kask, Innari Toome, Ain Austa,

Andres Lindok, Katrin Pahk, Leenamari Pirn, Jane Aus, Terje Kiho, Armin Luik,

Indrek Ots, Mart Raja, Karmo Kiivit, Einar Pallas

Rekvisiidiala Liina Martoja, Kaie Uustal, Kärt Paasik,

Annaleena Adamson, Mirka Porrassalmi, Angelika Aun

Jumestusala Kelly Treier, Roberta Türkson, Viktoria Rüster

Kostüümiala Liisi Ess, Ivika Jõesaar, Ruth Rehme-Rähni, Triin Isak, Külli Kukk, Edith Ütt,

Ljubov Guzun, Ivi Vels, Tia Nuka, Kaire Arujõe, Valentina Kalvik, Inkeri Orasmaa,

Irina Medvedeva, Heli Kruuse, Riina Seeblum, Elli Nõps, Anneli Vassar, Olga Vilgats,

Natalja Malinen, Reet Vaga, Juta Reben, Toomas Vihermäe, Ljudmila Nikolajeva

Riietusala Raina Varep, Katariina Talts, Anu Kõiv, Aive Soosaar, Eva Kõiv, Kadri Kangur

Valgustusala Andres Sarv, Jaanus Moor, Madis Fuchs, Andres Sarv, Mattias Järs

Heli- ja videoala Andres Tirmaste, Indrek Asukül, Mihkel Kahro, Andreas Kangur, Juho Porila

Kavalehe koostanud Sven Karja, **fotograaf** Maris Savik, **kujundanud** Katrin Leement

Emakeelne kultuur on hindamatu väärtus.

30. detsembril 2006 asutasime Vanemuise Fondi,
et hoida ja toetada Eesti teatrikunsti.
Lubame hea seista fondi käekäigu eest

Olga Aasav, Kalev Kase, Mart Avarmaa, Tartu linn

Vanemuise Fond on loodud teatri töötajate erialase arengu ja koolituse toetuseks. Fondi on võimalik teha annetusi:

SA Tartu Kultuurkapital / Swedbank IBAN: EE092200221011379347, SWIFT: HABAEEX /

SEB Pank IBAN: EE251010102052050006, SWIFT: EEUHEEX

Märksõna: VANEMUISE FOND

Suur aitäh teile Vanemuise fondi poolt:

Olga Aasav, Andrus Ansip, Mart Avarmaa, Alar Kroodo,
Kalev Kase, Mati Kermas, Eero Timmermann,
Tartu linn, Vanemuise advendikontserdil annetajad

Teatri peatoetaja

Aasta toetaja

Koostööpartner

Suvekontserdi peatoetaja

Autopartner

Hotellipartner

Hotellipartner

Grimmipartner

TARTU

KULTUURIMINISTEERIUM

Kanname elamusi

Kõige mõnusam aeg ootab

 TALLINK

ELAMUSTEKS LOODUD

TOYOTA COROLLA CROSS

Teatrielamuste toetaja
amservauto.ee

AMSERV
TOYOTA ON MEIE HING

MARTELL
COGNAC
FONDÉE EN 1715

TÄHELEPANU! TEGEMIST ON ALKOHOLIGA.
ALKOHOL VÕIB KAHJUSTADA TEIE TERVIST.

ESTIKO ELAMUS

Pakume üheskoos enam

LYDIA
HOTEL

www.lydia.ee
Ülikooli 14, Tartu

DORPAT

www.dorpat.ee
Soola 6, Tartu

vanemuine.ee